

Šesti Forum za javnu upravu *Javni službenici – status i broj zaposlenih u javnoj upravi*

UDK 35.08(497.5)(047)

CROATIAN AND COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION

U organizaciji Friedrich Ebert Stiftung i Instituta za javnu upravu 12. veljače 2014. održan je šesti Forum za javnu upravu na temu *Javni službenici – status i broj zaposlenih u javnoj upravi*. Kako se već ustalilo, Forum je okupio skupinu od tridesetak znanstvenika i upravnih praktičara zainteresiranih za upravnu tematiku i aktualne teme. Izlagači su bili izv. prof. dr. sc. Gordana Marčetić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i dr. sc. Predrag Bejaković s Instituta za javne financije. U ulozi moderatorice ovog je puta bila doc. dr. sc. Goranka Lalić Novak s Pravnog fakulteta u Zagrebu, dok je Siniša Kuhar iz Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika imao funkciju diskutanta. Tema Foruma trenutačno je vrlo aktualna i o njoj se uvelike raspravlja u Hrvatskoj. Pitanja koja se pritom postavljaju tiču se načina uređenja statusa zaposlenih u upravi – zadržavanje povlaštenog statusa ili izjednačavanje statusa s radnicima u privatnom sektoru – te veličine javne uprave odnosno »rezanja« broja državnih i javnih službenika. Međutim, vrlo je problematično što izostaje argumentirana javna rasprava i uključivanje stručnjaka u raspravu o položaju državnih službenika, zbog čega je cilj ovog Foruma bio razmotriti neke od ključnih problema i pitanja koja se postavljaju u vezi s veličinom javne uprave i zaposlenih u tom sustavu te donijeti zaključke i preporuke za donositelje odluka.

U svom izlaganju profesorica Marčetić govorila je o razlozima razlikovanja statusa državnih i javnih službenika od statusa radnika u privatnom sektoru te je pojasnila razliku između državnih i javnih službenika. Objasnila je da je temelj specifičnosti položaja državnih službenika upravo u

nastojanju da se spriječi politizacija i korupcija odnosno u nastojanju da se osigura neovisnost tih službenika. Ipak, od osamdesetih godina prošlog stoljeća u sklopu općeg pomaka prema menadžerizmu i inzistiranja na ekonomskim vrijednostima u javnome sektoru u velikom broju država (napose u anglosaksonskim zemljama) dolazi i do fleksibilnijeg pristupa zapošljavanju u javnoj upravi, uključujući veću fluktuaciju između javnog i privatnog sektora, *outsourcing* pomoćno-tehničkih poslova, uvođenje elemenata radnog zakonodavstva u službeničko zakonodavstvo (tzv. normalizacija javne službe) itd. Profesorica Marčetić upozorila je da su u zemljama sa slabije razvijenim demokratskim institucijama (npr. države Latinske Amerike) menadžerske reforme polučile gotovo isključivo negativne efekte, i tu činjenicu treba imati na umu kada se govori o menadžerskim mjerama u zemljama poput Hrvatske koje još nisu uspjele u izgradnji profesionalne i etične weberijanske državne uprave. Kao potencijalne negativne efekte koje bi takve reforme mogle polučiti profesorica Marčetić je istaknula institucionalno-normativne i organizacijske probleme, pravnu nesigurnost zbog mijenjanja propisa iz domene službeničkog zakonodavstva i s njima povezanih propisa budući da je riječ o modelu koji radikalno odstupa od europske upravne tradicije, daljnju politizaciju upravnog sustava, jačanje uloge ministara i čelnika upravnih organizacija, više prostora za koruptivne radnje, patronažu i nepotizam zbog nedostatne regulacije i institucionalnih slabosti, strah službenika od otkaza, demotivaciju za kreativno i samostalno odlučivanje te davanje stručnih savjeta čelnicima itd.

Dr. sc. Bejaković u svom je izlaganju iznio neke zanimljive podatke istraživanja koje je proveo Institut za javne financije 2008. o udjelu zaposlenih u sektoru opće države u 23 zemlje EU. Prema tim podacima, Hrvatska praktički ne odstupa od prosjeka EU, iz čega bi se moglo zaključiti da problematičan aspekt nije toliko kvantiteta koliko kvaliteta službenika.

Siniša Kuhar je nakon uvodnih izlaganja upozorio na mnoge praktične probleme vezane za pitanje statusa zaposlenih u državnoj upravi, nakon čega je uslijedila rasprava. Premda su se tijekom rasprave sudionika mogla čuti i oprečna mišljenja, o temeljnim pitanjima, ipak se postigao konsenzus. Najveći broj stručnjaka prisutnih na skupu smatra da ugovori o radu nisu dobro rješenje, to više što je riječ o modelu koji je radikalno drugačiji ne samo od hrvatske upravne prakse nego i od šire europske tradicije. Istaknuto je kako je stajalište i Europske unije, ali i UN-a, da je potrebna sigurnost statusa kvalitetnog osoblja u upravi, ali i osiguranje adekvatnih plaća kako bi se stručnjaci privukli i zadržali. Glavna se preporuka stoga

odnosi na promjene unutar postojećeg službeničkog zakonodavstva. No, u slučaju nužnog smanjivanja broja službenika i smanjenja plaća ne smije se postupati mehanički i grupno, već individualno i primjenom jasnih kriterija, što znači da treba zadržati i dobro platiti visokoobrazovane stručnjake i kvalitetno osoblje, a otpustiti loše i nestručne.

*Petra Đurman**

* Petra Đurman, asistentica na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (assistant at the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb, e-mail: petra.durman@pravo.hr)